

відмінностей, які ним самим оцінюються негативно» [1; 66]. При цьому, він наголошує, що предметом толерантності є не просто відмінності між людьми, а глибинні відмінності людей, що стосуються їх світоглядних принципів, вірувань, переконань.

Нетолерантність є наслідком того, що людина вважає свої погляди та переконання істинними та єдино можливими. Будь-хто, хто не підтримує наших поглядів, перетворюється на ворога: «хто не з нами – той проти нас». Така людина усвідомлює себе носієм та власником істинності, відмовляючи в цьому іншим. Вона не помічає власної недосконалості та не передбачає можливості своєї помилки. Тільки людина, яка бачить свої помилки може визнавати право інших на помилку. Про це гарно сказав С. Кримський: «...коли, прокидаючись уночі з думкою про те, яка ти погана людина, ти шукаєш виправдання для себе і не знаходячи його, знаходиш для інших!» [3] Толерантна людина усвідомлює свою недосконалість та обмеженість як людської істоти.

Толерантність стверджує цінність свободи та рівноправності людей. Кожен має рівне право на настільки широкі межі свободи, яка б не заважала такій самій свободі інших. О.Хьоффе зазначає, що активна толерантність «заснована на свободі та гідності кожної людини, ця толерантність об'єднує здатність на власну інакшість з визнанням інших у якості рівноправних» [5; 141]

Толерантність заснована на цінності плюралізму культур та індивідуальностей. Згідно «Декларації принципів толерантності» прийнятій ЮНЕСКО 16 листопада 1995 року наголошується, що «толерантність означає повагу, прийняття та правильне розуміння багатой різноманітності культур нашого світу, наших форм самовираження та способів вияву людської індивідуальності» [2]. У декларації наголошується на ідеї, що «терпимість – це гармонія у багатоманітності» [2]. Принцип толерантності дозволяє чути інші думки та інших людей, а далеко не завжди найкращі ідеї пропонує той, хто робить це «найголосніше». Толерантність дозволяє бачити світ та людину у всій різнобарвності та багатоманітності. Світ толерантності не поділяється на біле і чорне, в ньому є місце для усіх кольорів та відтінків.

Страх відмінності та переконання у власній єдиноистинності безумовно стають значною перешкодою для спілкування. Для того щоб спілкуватися з іншою людиною необхідно приборкати своє вороже ставлення до неї, прислухатися до неї такої, якою вона є. Для того, щоб почути іншу людину потрібно бути готовим з повагою вислухати будь-яку точку зору, поважати людину як таку, навіть якщо вона інша. Толерантна, конструктивно налаштована людина має бути готовою відмовитися від своїх поглядів, якщо для цього будуть представлені достатні раціональні аргументи.

Як писав Д.Дідро енергія та розум величезної кількості людей могли б бути застосовані значно ефективніше, якби вони спрямували їх не на переслідування та полеміку, а на вирішення інших важливих для людства проблем. Можна додати, що цей пошук важливих рішень був би результативніший, якби вони при цьому чули один-одного.

В той же час, толерантність піддавалася і піддається критиці. Суттєвим є питання меж толерантності. Чи має бути суспільство терпимим, наприклад, до нетерпимості? Наприклад, Ж.П. Сартр зазначав, що «антисемітизм не відноситься до розряду ідей, що підпадають під захист прав на свободу думок» [6]. Дійсно, якщо толерантність – безмежна, то ми маємо бути толерантними і до нетолерантності? Як тоді бути з частиною людей, які потенційно можуть стати «переслідуваними» через свою національність, вірування, чи політичні погляди? Така абсолютна толерантність несе в собі небезпеку для потенційних жертв нетолерантності та для суспільства загалом.

Толерантність на практиці реалізує свободу та рівність людей, а також цінність плюралізму культур та особистостей. Вона є необхідною умовою поваги до людини як такої, не залежно від її вподобань та поглядів. Толерантність є необхідною умовою міжособистісного спілкування. Але необхідно встановити межі толерантності принаймні у відношенні до не толерантної поведінки, але це питання потребує подальшого дослідження. Малодослідженою залишається сфера морального аспекту толерантності в українській державі. Подальшого дослідження потребує толерантність як підґрунтя спілкування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гусейнов А.А. Толерантность и диалог культур/ А.А Гусейнов // Диалог культур и партнерство цивилизаций: IX Международные Лихачевские научные чтения, 14–15 мая 2009 г. Санкт-Петербург: Изд-во СПбГУП, 2009. С. 65-68
2. Декларації принципів толерантності ЮНЕСКО від 16.11.1995 [Електронний ресурс]/ ЮНЕСКО // Сайт Верховної Ради України — Режим доступу до декл. : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_503/print1328706561322104
3. Кримський С. З усіх прав людини найважливішим є право бути іншим [Електронний ресурс]// День. – 2006. – №5. – 20 січня. — Режим доступу до статті. : <http://www.day.kiev.ua/155830/>
4. Нантський едикт. [Електронний ресурс] — Режим доступу. : http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/France/XVI/1580-1600/Genrich_IV/nant_edikt_13_04_1598.htm
5. Хёффе О. Справедливость: Философское введение/ Пер.с нем. О.В. Кильдюшова под ред. Т.А.Дмитриева. – Москва: Праксис, 2007. – 192 с.
6. Сартр Ж. Размышления о еврейском вопросе [Електронний ресурс] — Режим доступу до журн. : http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/sartr/razm_evr.php
7. Валитова Р.Р. Толерантность. [Електронний ресурс] // Новая философская энциклопедия — Режим доступу. : <http://iph.ras.ru/elib/3028.html>

Слабошевська Т. М.

МЕДІАОСВІТА СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

В статті розглядаються загальні концепції медіаосвіти та його роль в професійній підготовці сучасного педагога. Акцентується увага на необхідності використання отриманих знань для ефективного застосування інформаційно-комунікаційних технологій в педагогічній діяльності.

Стрімкий розвиток у сучасному світі інформаційно-комунікаційних технологій та системи мас-медіа нагально потребує цілеспрямованої підготовки особистості до вмілого і безпечного користування ними. Сучасні медіа засоби виступають як елементи комплексного освоєння людиною навколишнього світу, а такі специфічні риси електронних медіа, як мультимедійність,

інтерактивність, моделювання, комунікативність і продуктивність, дозволяють говорити про нові освітні функції медіа і розробляти на цій основі медіапродукти навчального призначення.

Сучасні інформаційні і комунікаційні технології дозволяють індивідуалізувати і активувати освітній процес. Медіа вносять принципові зміни в зміст і методи навчання, дозволяють використовувати особливий тип завдань, спрямованих на рефлексію учнями своєї діяльності, на її саморегуляцію. Електронні медіа, завдяки своїм специфічним характеристикам, дають можливість краще сприймати і запам'ятовувати матеріал, дозволяють підвищити ергономічні вимоги до навчальних матеріалів, мають значні виховні можливості. Їх використання в навчально-виховному процесі орієнтовані на формування пізнавальних мотивів суб'єктів навчання. Врахування психолого-педагогічних особливостей використання електронних медіа в навчально-виховному процесі є важливим для перебудови системи освіти відповідно до вимог сучасного інформаційного суспільства. Від того, наскільки розвинутою буде індивідуальність учителя, його свідомість, самостійне мислення, уміння використовувати засоби масової комунікації в освітньому процесі, багато в чому залежить ефективність навчання в школах, ліцеях, гімназіях, коледжах, технікумах, інших навчальних закладах.

Розуміння та врахування цих особливостей дозволяють педагогу побудувати свою діяльність у відповідність із сучасними змінами в інформаційному світі, з новими інформаційними потребами дітей і підлітків, чітко і правильно організувати процес рішення різних проблем, що виникають в цій сфері, вміло використовувати медіа в процесі підвищення власної професійної кваліфікації.

За останні роки було проведено чи немало досліджень, що зачіпають проблему впливу медіа на шкільну і студентську аудиторію. Їх автори в цілому сходяться на думці, що спілкування з творами медіакультури у дітей і молоді знаходиться на одному з перших місць. Медіакультура, яка органічно увібрала в себе риси літератури, театру, музики, образотворчого мистецтва, у багатьох випадках має ширший спектр дії, більш емоційний вплив.

Таким чином, видається абсолютно ймовірною необхідність цілеспрямованої підготовки в галузі медіаосвіти сучасного педагога, вироблення у нього навичок сприйняття інформації, умінь конструювати вербальні копії візуальних образів, розуміти семантичні особливості інформації і застосовувати її в практичній діяльності, і як наслідок - підвищувати інформаційну освіту і ступінь свободи впровадження інформаційних потоків. У зв'язку з цим надзвичайно важливим виявляється поняття медіаосвіти.

Метою статті є акцентуація ролі медіаосвіти в підготовці сучасного педагога, та подальшого використання її в загальноосвітньому процесі. Варто відмітити, що переважна більшість педагогів використовує медіа лише в аспекті реалізації дидактичного принципу наочності, надаючи менш вагоме значення їх іншим дидактичним і виховним можливостям.

Медіаосвіта (від англ. media education от лат. *media-засоби*) - спеціальний напрям в педагогіці, який виступає за вивчення школярами і студентами закономірностей масової комунікації. Основним завданням медіаосвіти є підготовка нового покоління до життя в сучасних інформаційних умовах, до сприйняття і розуміння різної інформації, усвідомлення наслідків її дії на психіку, опанування засобами спілкування на основі невербальних форм комунікації і за допомогою технічних засобів і сучасних інформаційних технологій. [1]

Це поняття часто виринає з педагогічного контексту і розглядається абсолютно односторонньо в медіатехнологічному аспекті, або розуміється як завдання людини вміти орієнтуватися в медіасуспільстві.

Тому не слід спиратися на яке-небудь конкретне, точне визначення поняття, швидше мають бути показані масштаби і чинники, які відіграють вирішальну роль.

Медіаосвіта не прив'язується тільки до нових інформаційних технологій, але і включається в традиційні. Робота з різними медіа організовується по-різному, і їй необхідно навчатися залежно від конкретного технічного засобу. Крім того, медіаосвіта повинна визначатися специфічно для віку, це означає, що медіаосвіта дошкільника виглядає інакше, ніж медіаосвіта дорослої людини.

Актуалізація медіаосвіти в теоретичній підготовці студентів педагогічних навчальних закладів пов'язана з виховною спрямованістю їх майбутньої професії, що вимагає від вчителів врахування закономірностей поширення засобів масових комунікацій і їх дії на учнів.

Студенти є найбільш активними споживачами медійної продукції і рекламних повідомлень. У загальному інформаційному потоці майбутнім вчителям досить складно виділити прихований зміст медіатексту. Рівень розвитку сприйняття і критичного мислення студентів в ситуації «спілкування» з медіатекстами є низьким не лише для виконання професійних функцій, але і негативно позначається на власній самореалізації.

Критерієм критичного мислення майбутніх вчителів як основа для формування професійної спрямованості в процесі медіаосвіти являється різнобічний аналітичний процес, що дозволяє при сприйнятті медіаінформації виділяти окремі елементи медіатексту (некоректні, нелогічні, сумнівні, помилкові і тому подібне), інтерпретувати отриману інформацію з позиції творців медіатексту, зіставляючи з власними представленнями і виховним потенціалом, а також приймати осмислене рішення про те, що істинне, а що помилкове.

У процесі медіаосвіти майбутні вчителі набувають медіаграмотності, яка в майбутньому допоможе активно використовувати соціокультурний простір мас-медіа, сприяє включенню медіа- знань та умінь у професійну майстерність майбутнього педагога.

Теоретичні аспекти формування медіаграмотності майбутнього вчителя ґрунтовно представлені у роботах О. Г. Федорова [2]. Особливу цінність щодо зазначеної проблеми має його навчальний посібник "Медіаосвіта та медіаграмотність" [3], основні положення якого використано для обґрунтування напрямків, форм та методів застосування медіаосвіти у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя.

Медіаграмотність майбутнього вчителя передбачає:

- поінформованість у питаннях медійних трактувань різних проблем розвитку сучасного суспільства, зокрема соціокультурних аспектів становлення особистості дітей та молоді;
- знання впливу контактів з медіа на спосіб життя, стосунки та цінності, що набуває особливої важливості відповідно до мети та завдань професійної педагогічної діяльності вчителя;

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

- використання ключових концепцій медіаосвіти для аналізу медіатекстів;
- розвиток чутливості до тенденцій у медійному світі з урахуванням появи нових інформаційних технологій, поширення мережі Інтернету, посилення маніпулятивного впливу різних засобів масових комунікацій на сучасну людину;
- аналіз можливого впливу медіатекстів на прийняття рішення або поведінку, особливо дітей та юнацтва.

Висновки. Педагог, який володіє медіаграмотністю, буде мати можливість заохочувати та розвивати в учнів проблемне мислення, пов'язане із медіа, спонукати до самостійного пошуку медіаінформації, розвивати здібності використовувати численні медіаджерела для вирішення навчальних завдань, міркувати над власним медійним досвідом тощо. Аналіз завдань діяльності вчителя щодо медіапідготовки учнівської молоді переконує, що провідними серед них слід визнати саме розвиток медіакомунікативних здібностей та критичного мислення. Медіаосвіта, таким чином, виступає важливою складовою професійної підготовки вчителя. Майбутні педагоги мають усвідомити та принести до школи нові ідеї, сучасне знання про інформаційні технології та засоби масової комунікації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Медиаобразование. //Психолого-педагогический словарь/ Сост. В.А.Межериков./ред. П.И.Пидкасистый. – Ростов : Феникс, 1998. –С.241.*
2. *Федоров А.В. Медиаобразование будущих педагогов : моногр./А.В. Федоров –Таганрог: Кучма, 2005. – 314 с.*
3. *Федоров А.В. Медиаобразование и медиаграмотность : учеб. пособие для вузов. /А.В. Федоров – Таганрог: Кучма, 2004. - 339 с.*

MEDIAEDUCATION OF MODERN TEACHER

Slaboshevskaya T.N.

In this article are examined the general conceptions of media education and its role in professional preparation in modern education. It attends to the necessity of using excellent knowledge's is accented for effective application of informative-communication technologies in pedagogical activity.

Савенкова Л.В.

ПІДТРИМКА ІНІЦІАТИВ ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ БІБЛІОТЕКАМИ ВНЗ

Рассматриваются важные вопросы распространения и использования информации о результатах научных исследований. Подчеркивается значение и возможности, которые предоставляют инициативы открытого доступа к информации. Указывается на роль университетских библиотек в поддержке инициатив. Освещается опыт работы Научной библиотеки НПУ имени М. П. Драгоманова в данном направлении.

Як особлива сфера людської діяльності, наука потребує достовірної і своєчасної інформації. Без цього ні науковий ні технологічний прогрес просто неможливий. Колосальний інформаційний масив сучасних наукових видань не лише важко передплачувати, купувати, але й зберігати (на традиційних паперових носіях) та опрацьовувати при виконанні конкретного дослідження. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології корінним чином змінюють засоби доступу до інформації, особливо професійної.

Зростає кількість журналів та інших публікацій, які переводяться в електронний формат (або взагалі від початку з'являються у електронній формі) та розташовуються на відповідних веб-сайтах. Це значно прискорює процес пошуку потрібної інформації, однак не робить її легко доступною. Адже число публікацій, які знаходяться у відкритому доступі незрівнянно менше за число платних ресурсів [8]. Проблема доступу до наукової інформації на часі залишається актуальною.

На зустрічі у Будапешті проведеної Інститутом Відкрите Суспільство (OSI) у грудні 2001 року було поставлено завдання активізувати міжнародні зусилля по забезпеченню вільного доступу до дослідницької літератури у всіх наукових областях через Інтернет. Результатом вивчення і обговорення досвіду розрізних ініціатив руху в різних країнах стала Будапештська Ініціатива «Відкритий Доступ» (Open access (OA)). Ініціатива була підписана учасниками будапештської зустрічі і постійно зростаючим числом приватних осіб і організацій, що розташовані в різних частинах світу і представляють університети, лабораторії, бібліотеки, фонди, наукові товариства, які сприяють відкритому доступу.[2] За нею слідували заява [Біфезда](#) у червні 2003 і [Берлінська декларація про відкритий доступ до наукових та гуманітарних знань](#) у жовтні 2003. Міжнародний рух відкритого доступу до наукового і гуманітарного знання набирає силу.

У грудні 2005 р. Верховна Рада України ухвалила Постанову „Про Рекомендації парламентських слухань з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні, у якій теж відкритий доступ названий одним із пріоритетів розвитку інформаційного суспільства в Україні: „забезпечення відкритого безкоштовного Інтернет-доступу до ... ресурсів, створених за рахунок коштів Державного бюджету України». Це фактично один з перших прикладів державних рішень в галузі відкритого доступу до наукових публікацій в світі!

Сьогодні відкритий доступ до інформації забезпечується двома шляхами:

•**золотий** - через журнали відкритого доступу: всі статті таких видань вільно й безперешкодно доступні кожному. Існують спеціальні бізнес-моделі таких

журналів та публікацій в них

•**зелений** - через архіви (чи репозитарії) відкритого доступу: створюються через депонування та самоархівування вченими своїх праць у відкритих електронних архівах, відповідно до стандартів Open Archives Initiative Зелений шлях не вимагає повної перебудови системи наукових публікацій, автори можуть продовжувати публікувати свої статті в журналах (і в комерційних, і